

YHTEISELÄMÄN PERUSTEITA

- 1 Ihminen on laumaeläin 12
- 2 Säännöt ja sopimukset – mihin niitä tarvitaan? 15
- 3 Kaikki erilaisia – kaikki samanarvoisia 17
- 4 Lapsilla on erityisoikeuksia 23
- 5 Kansalaisena kannan korteni kekoon 28

- 6 Maailman rikkaudet eivät jakaudu tasan 30
- 7 Pelataan reilua peliä! 35
- 8 Mitä on köyhyys? 39
- 9 Sota voidaan aina välttää 43
- 10 Sinun äänelläsi on merkitystä 45

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Dystopiat
Utopiat

Kehä

LUONTO JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

11	Aika kuluu eri tavoin	52
12	Aika kiertää kehää – syklinen aikakäsitys	55
13	Aika kulkee aina eteenpäin – lineaarinen aikakäsitys	59
14	Meillä on tarve selittää maailmaa	62
15	Uskonnoissa etsitään koko maailman tarkoitusta	65
16	Mitä voimme tietää maailmasta?	73
17	Tiede vie meitä eteenpäin	76

18	Missä on ihmisen paikka luonnossa?	79
19	Ihminen on osa luontoa – alkuperäiskansojen käsitys luonnosta	81
20	Tarvitsemme kestävämmän luontokäsityksen	84
21	Mitä voimme tietää tulevaisuudesta?	88
22	Ihmiskunnan haasteita ovat epäoikeudenmukaisuus ja ympäristöongelmat	91
23	Ilmastonmuutoksen hillitseminen	94
24	Politiikka on keino vaikuttaa tulevaisuuteen	98
25	Kestävä kehitys ottaa tulevaisuuden huomioon	101

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

3

KAIKKI ERILAISIA – KAIKKI SAMANARVOISIA

Ihmisoikeudet on tarkoitettu kaikille ihmisille. Jotta ihmisoikeudet voivat toteutua, yhteiskuntien pitää huolehtia kansalaisistaan. Oikeuksia turvataan säännöillä ja laeilla sekä rakentamalla esimerkiksi kaikille tarkoitettuja kouluja, sairaaloita ja poliisilaitoksia.

SYRJINNÄSTÄ VAPAA ALUE
DISCRIMINATION-FREE ZONE

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen tai syntyperään katsomatta.

Ihmisoikeuksia ovat oikeus elämään, kansalaisuuteen, toimeentuloon, terveyteen, koulutukseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Nämä oikeudet voivat toteutua vain, jos teemme yhteiskunnalle ihmisoikeuksia kunnioittavat pelisäännöt ja noudatamme niitä yhdessä.

Tehtäviä

1. Koulukiusattu lapsi saattaa sairastua pysyvästi henkisesti, syrjäytyä ja ajautua yhteiskunnan ulkopuolelle. Miten koulukiusaaminen rikkoo ihmisoikeuksia?
2. Rasismilla tarkoitetaan syrjintää esimerkiksi ihonvärin tai alkuperän perusteella. Miten rasismia voidaan vähentää?
3. Onko oikein, että asevelvollisuus koskee Suomessa vain miespuolisia henkilöitä?

Ihmisoikeuksiin kuuluu puolueettoman oikeudenkäynnin saaminen. Oikeuden symbolina käytetään usein naishahmoa, joka pitelee vaakaa. Hänen silmänsä on sidottu, jottei hän voisi nähdä henkilöä, vaan punnitsisi tekoja riippumatta siitä, kuinka arvostettu syytetty on.

20

TARVITSEMME KESTÄVÄMMÄN LUONTOKÄSITYKSEN

**Luonto on itsessään arvokas.
Siksi ihminen ei saa tuhota
luontoa omaksi hyväkseen.
Meidän kaikkien on opeteltava
uusi tapa ajatella ympäristöä ja
ottaa se huomioon päivittäisessä
elämässämme.**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Ihmisen toiminnan vuoksi monet eläinlajit ovat kuolleet sukupuuttoon ja maa, ilma ja vedet ovat saastuneet. Ihmisen toiminta on aiheuttanut ilmastonmuutoksen, joka uhkaa sekä luonnon tasapainoa että ihmisten mahdollisuuksia hyvään elämään. Tiede on osoittanut, että nykyään ei voi enää ajatella, että ihmisellä olisi oikeus käyttää luontoa miten tahansa.

Mehiläisiä tarvitaan useimpien ruokakasvien pölyttämiseen, jotta kasvit tuottaisivat siemeniä ja hedelmiä. Viime vuosina mehiläisiä on kuollut ympäri maailmaa suurin joukoin ympäristömyrkköjen vuoksi. Jos mehiläisiä ei saada pelastettua, koko maailman ruoantuotanto on vaarassa.

Ihminen ei voi elää ilman luontoa, sillä tarvitsemme kasvien tuottamaa happea hengittämiseen, vettä juomiseen ja peseytymiseen, kasveja ja eläimiä ravinnoksemme ja luonnosta saatavia raaka-aineita tavaroiden valmistukseen.

Luonto sen sijaan tulisi hyvin toimeen ilman ihmistäkin. Siellä jokaisella lajilla on oma paikkansa ja tehtävänsä. Meidän täytyy miettiä paikkaamme luonnossa uudelleen ja ruveta elämään niin, että toimintamme ei tarpeettomasti tuhoa luontoa.

Ihmiskeskeinen ja luontokeskeinen maailmankuva

Maailmankuvaan kuuluu myös käsitys luonnosta ja ihmisen paikasta luonnossa. Ihmiskeskeisessä maailmankuvassa ajatellaan maailmaa ihmisen kautta eli sitä, miten asiat vaikuttavat ihmiseen ja ihmisen hyvinvointiin. Luontokeskeisessä maailmankuvassa taas päähuomio on luonnon hyvinvoinnissa.

Tehtäviä

1. Keskustelkaa siitä, onko luonto tärkeä itsensä vuoksi vai siksi, että ihminen tarvitsee sitä.
2. Pohtikaa tilannetta, jossa maailmassa olisi jäljellä vain yksi ihminen. Saisiko hän silloin halutessaan tuhota muun elämän maapalloilta? Miksi?
3. Miten ihmiset saataisiin parhaiten ymmärtämään luonnonsuojelun merkitys? Laatikaa ryhmässä ympäristöjulisteen, jonka tavoitteena on vaikuttaa ihmisten toimintaan ja ajatteluun.
4. Mitä tarkoittaa ihmiskeskeinen elämänsäsenne, entä luonto-, eläin- ja elämäkeskeinen asenne? Mitä vaikutuksia erilaisilla asenteilla voi olla elämäntapaan?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL